

О.М. Громик¹, О.В. Семенда²

¹Луцький національний технічний університет, Україна

²Уманський національний університету садівництва, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ СПОЖИВАННЯ М'ЯСА В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

В даних дослідженнях проаналізована структура виробництва м'яса, окреслена частка продажу м'яса та м'ясних продуктів, що вироблені в Україні. Детально досліджено обсяг експорту та імпорту м'яса у часовій динаміці. Встановлено, що фонд споживання м'яса та м'ясопродуктів в повній мірі забезпечує потреби внутрішнього ринку. Зазначено, що у закладах ресторанного господарства розширюється асортимент страв із птиці які заміщують дорожчі види – яловичина, свинина.

Ключові слова: заклади ресторанного господарства, сфера обслуговування, споживання м'яса та м'ясопродуктів, експорт, імпорт.

Постановка проблеми

Дослідження проблем розвитку м'ясної продукції в Україні особливо актуально зараз. Аналіз виробництва, продажу та споживання м'яса відображає основні проблеми розвитку м'ясопереробної галузі, як: нестача обігових коштів, складнощі з заготівлею сировини, скорочення обсягів виробництва, перебої з електроенергією, як наслідок ракетних атак росіян, зростання курсу валют, призводить до зростання собівартості продукції та зниження конкурентоспроможності в означеній галузі.

Одним із важливих факторів є забезпечення суспільства повноцінними продуктами харчування, зокрема м'ясом та м'ясною продукцією. М'ясо – це сукупність м'язової (50-60%), сполучної (10-12%), жирової, кісткової (9-32%) тканини у їх природному співвідношенні та залишкової кількості крові. М'ясо є головним джерелом незамінних тваринних білків для організму людини та містить усі необхідні речовини: білки, жири, вуглеводи, екстрактивні та мінеральні речовини, ферменти та вітаміни групи А, D, РР, В.

Особливо актуальним є питання наявності екологічно чистої з максимально збереженими незмінними харчовими речовинами м'яса та стабільне постачання закладів ресторанного господарства якісною та безпечною м'ясною продукцією. Якість готових страв залежить від якості м'ясної сировини, від умов виробництва залежить безпечність готової продукції для гостей. Вищезазначене обумовлює потребу вивчення сучасних реалій та проблем м'яса та м'ясної продукції в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Зважаючи на необхідність споживання м'яса та м'ясопродуктів, рівень функціонування цього ринку залишається предметом уваги державних органів влади і науковців. Серед багатьох досліджень варто виділити праці А. Д. Бергер [1], Є. Л. Большакової [12], О.М. Варченко, В.М. Волошина [8], І.Г. Власенко, А.І. Даниленка, М.І. Ібатулліна [7], Ю.В. Кернасюка, О.А. Козак, Н. Г. Копитець [8], І. Ю. Леськів [9], О.В. Липкань, Л.В. Мамчур [11], І.А. Маркіної [12], М.В. Присяжнюка, С.В. Сендецької, І.В. Охріменко [13] та інших науковців [2 – 6, 10]. Але залишається багато невіршених питань: досягнення обґрунтованих норм споживання м'ясопродуктів та обсяги виробництва й імпорту продукції, доходи громадян і ринкових цін.

Формулювання мети статті

Метою статті є дослідження сучасного стану та тенденції розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції в Україні. Аналіз структури виробництва, обсягів експорту та імпорту, споживання м'яса та м'ясопродуктів на одну особу населення в Україні.

Виклад основного матеріалу

Скорочення обсягів виробництва м'яса та м'ясних продуктів спричинило зниження рівня використання промислового потенціалу. Це негативне явище було характерним для всіх регіонів країни, у тому числі із традиційно розвиненим тваринництвом.

На початку 2022 року в Україні налічувалося 2,6 млн голів великої рогатої худоби. За даними

«Pro Consulting» станом на 1 січня 2023 р. – 2,3 млн. Від початку війни в областях, що перебували під окупацією і постраждали від військової агресії, сконцентровано 43,2% всього промислового поголів'я великої рогатої худоби. Найбільшу частку виробництва м'яса у 2022 році має ринок птиці, майже 80% [2].

Загальне споживання м'яса та м'ясопродуктів в Україні на одну особу у 2022 р. становило 53,1 кг; у порівнянні з 2021 р. (53 кг). Але дорожчі види м'яса – яловичина та свинина заміщуються доступнішими – птицею. Половина із 2 млн т загального фонду споживання м'яса – птиця та свинина, що становить 37 %, яловичина – 13 % [6]. Отже, яловичина, телятина та свинина з популярних

видів м'яса опинилися в меншості. Значна частка – припадає на м'ясо птиці (рис.1).

На ринку м'яса птиці за збільшенням обсягів виробництва, які вже перевищують внутрішній попит, ціни зростають. Основна причина – закриття кордонів через карантинні заходи, пов'язані з COVID-19, вторгнення росії в Україну та випадки високопатогенного грипу птиці.

Значним чинником при аналізі оптового товарообігу є дослідження його структури за продовольчими товарами (рис. 2). За період з 2019-2021 років показник оптового товарообігу м'яса та м'ясних продуктів мав позитивну динаміку. Зростання реалізації відбувалось від 40626,5 млн. грн у 2019 р. до 50220,9 у 2021 році.

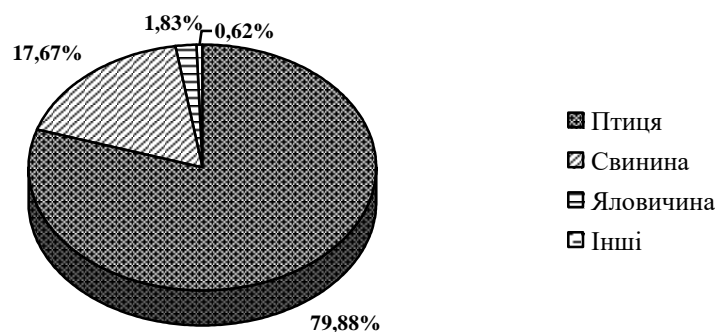

Рис. 1. Структура виробництва м'яса в Україні у 2022 році, % [2]
Джерело: розроблено автором («Pro Consulting», 2023)

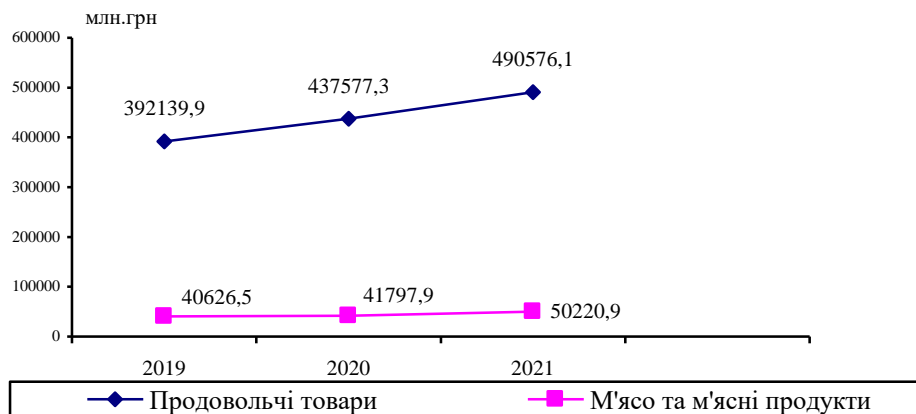

Рис. 2. Структура оптового товарообігу підприємств торгівлі за продовольчими товарами 2019-2021 рр., млн. грн
Джерело: сформовано автором (Державна служба статистики України, 2023)

Структура роздрібного товарообігу характеризує розподіл на продовольчі товари та свідчить про зростання та значну перевагу реалізації м'ясних продуктів. За період з 2019-2021 років реалізація м'ясних продуктів зросла з 23734 млн грн у 2019 році до 30588 млн грн у 2021 році (рис.3).

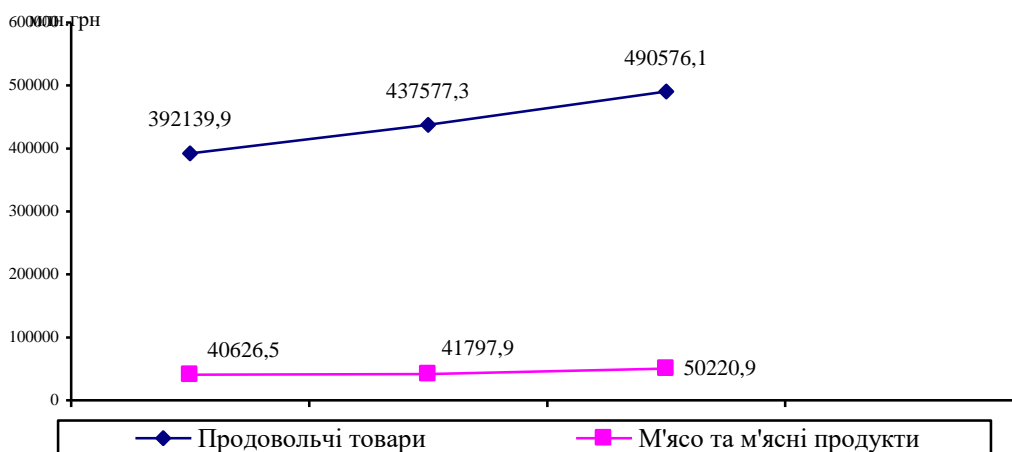
Тобто, споживання м'ясних продуктів на протипагу натурального еквівалента м'яса.

За даними «Pro Consulting», у воєнний період виробництво майже на всіх підприємствах, що були віддалені від зон активних бойових дій продовжували виробництво м'яса, проте загальний об'єм все ж впав у порівнянні з довоєнним

періодом, що обумовлено тим, що підприємства, що були розташовані на сході України припинили своє функціонування. Також на зниження виробництва м'ясних напівфабрикатів вплинуло пошкодження холодильних складів та енергетична криза, великі підприємства перейшли на виробництво консервів, який не потребує спеціальних вимог [2].

Впродовж аналізованого періоду частка

році. Спостерігаємо такою зменшення частки реалізації м'ясних продуктів з 94,1% до 92,4% (рис. 4). Олександр Хмелевський зазначає, що «скорочення виробництва, знецінення гривні, відповідно і ріст цін, перебої з електроенергією відобразилось на вартості м'яса та м'ясних продуктів для українців, відповідно і знизилась купівельна спроможність споживачів» [10].

реалізації м'яса підприємствами роздрібною торгівлі знизилась з 96,5 % у 2018 році до 96,2 % у 2021

Рис. 3. Структура роздрібного товарообігу підприємств торгівлі за продовольчими товарами 2019-2021 рр., млн. грн

Джерело: сформовано автором (Державна служба статистики України, 2023)

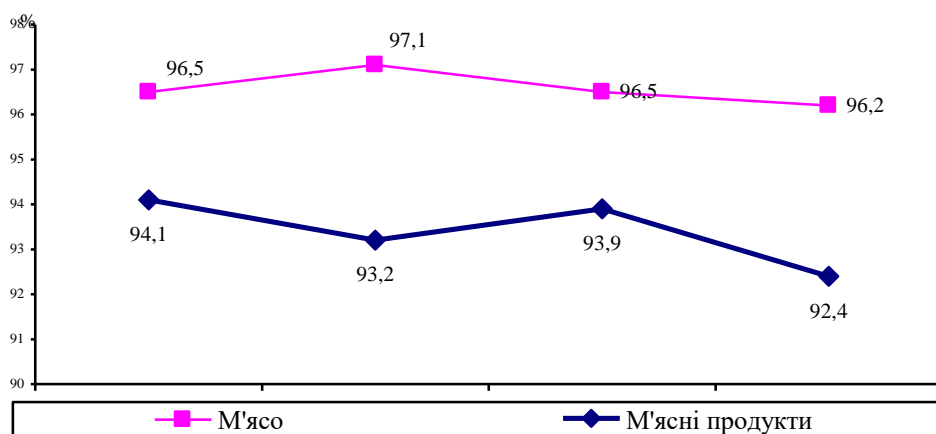

Рис. 4. Структура частки продажу підприємствами роздрібною торгівлі м'яса та м'ясних продуктів, що вироблені в Україні 2018-2021 рр., %

Джерело: сформовано автором (Державна служба статистики України, 2023)

Детально аналізуючи обсяги експорту та імпорту м'яса в Україні у 2020–2021 р. згідно з даними Державної служби статистики України, можна зробити висновки, що обсяги експорту в Україні перевищують обсяги імпорту (табл. 1). У 2020 році обсяг експорту сягав 652,1 млн дол. США, тоді як у 2021 році експорт зріс до 845,6 млн дол.

США. Досліджуючи означену динаміку, можна зробити висновки, що обсяг імпорту збільшився з 165,0 млн дол. США – 2020 р. до 214,5 млн дол. США – 2021 р. Частка експорту м'яса знизилась від 1,32 % – 2020 р. до 1,24 % – 2021 р., відповідно імпорту становила 0,3 % – 2020 р. та 0,29 % у 2021 році.

Таблиця 1

Структура експорту-імпорту м'яса в Україні в 2020–2021 рр.

Назва показника	Експорт				Імпорт			
	2020 млн дол. США	2021 млн дол. США	2021 р. у % до 2020 р.	у % до загального обсягу	2020 млн дол. США	2021 млн дол. США	2021 р. у % до 2020 р.	у % до загального обсягу
Усього	49 191,8	68 072,3	138,4	100,0	54 336,1	72 843,1	134,1	100,0
М'ясо та субпродукти	652,1	845,6	129,7	1,2	165,0	214,5	130,0	0,3
Частка, %	1,32	1,24	-	-	0,3	0,29	-	-

Джерело: сформовано автором (Державна служба статистики України, 2023)

За січень-червень 2023 року Україна експортувала 11,2 тис. т. мороженого м'яса — у 2,9 рази більше, ніж за аналогічний період минулого року. Експорт великої рогатої худоби зростає за рахунок мороженого м'яса. Ще у 2019 р. продажі охолодженого та мороженого м'яса були на високому рівні, але наразі ситуація інша. Вартість м'яса і субпродуктів у першому півріччі 2023 року становила 439 млн дол. США, на 4% менше, ніж за перші місяці 2022 року. М'ясо птиці в прерогативі в порівнянні з іншими видами, що становить – 392 млн дол. США (-10%) за обсяг у 213 тис. т., який на 8% перевищує показник 2022 року.

Імпорт мороженого м'яса впродовж січня-травня 2023 року склав 728 тонн., що у грошовому еквіваленті становить – 3,8 млн дол. США. При цьому обсяг імпорту в травні сягнув 162 тонни

на суму 1 млн дол. США [10]. Отже, найближчим часом українська яловичина буде користуватись за кордоном великим попитом, поки виробники не перейдуть на більш спеціалізоване м'ясне скотарство і з боку держави не з'являться доступніші дотації.

Аналізуючи дані у табл. 2, можна стверджувати, що експортується в найбільшій кількості м'ясо свійської птиці у 2021 році – 459,0 тис.т, що становить 716,4 млн дол. США, найменша кількість за видами м'яса характерна для свинини – 3,8 тис.т, що становить 7,2 млн дол. США. Імпортується значна кількість свинини – 40,6 тис.т, що становить 75,1 млн дол. США. Отже, імпорт м'яса до України зростає тому необхідно переорієнтуватись на експорт свинини та знизити собівартість вирощування.

Таблиця 2

Структура експорту-імпорту за різними видами м'яса в Україні в 2020–2021 рр.

Вид м'яса	Експорт				Імпорт			
	2020		2021		2020		2021	
	кількість	млн дол. США	кількість	млн дол. США	кількість	млн дол. США	кількість	млн дол. США
М'ясо великої рогатої худоби, тис.т	24,4	84,2	27,2	115,5	2,1	9,1	2,8	14,9
Свинина тис.т	2,9	6,3	3,8	7,2	28,0	54,4	40,6	75,1
М'ясо свійської птиці, тис.т	431,1	554,9	459,0	716,4	107,7	45,5	119,8	59,4

Джерело: сформовано автором (Державна служба статистики України, 2023)

Дослідження динаміки структури продажу м'яса у 2022 році в грошовому вираженні показали значну перевагу реалізація птиці – 45,7%, свинини – 34,1% та яловичини – 8,6%, найменша частка припадає на баранину – 0,01%, м'ясо качки – 0,3% та субпродукти – 1,5% (рис. 5). Інші видів м'яса, як кроляче м'ясо, конина є специфічними. Більшість

інших видів м'яса виробляється не на підприємствах, а в господарствах населення.

Станом на 2023 рік фонд споживання м'яса та м'ясопродуктів в повній мірі забезпечує потреби внутрішнього ринку. В умовах агресії рф м'ясопереробні підприємства адаптувались за рахунок збільшення виробництва готової продукції з м'яса птиці, зокрема виготовлення м'ясних

консервів. Характерне позитивне експортне сальдо торгівлі м'ясними продуктами. Проте через втрату контролю над виробничими потужностями на

тимчасово окупованих територіях та у зонах активних бойових дій з агресором, активи у тваринницькій галузі України скоротились.

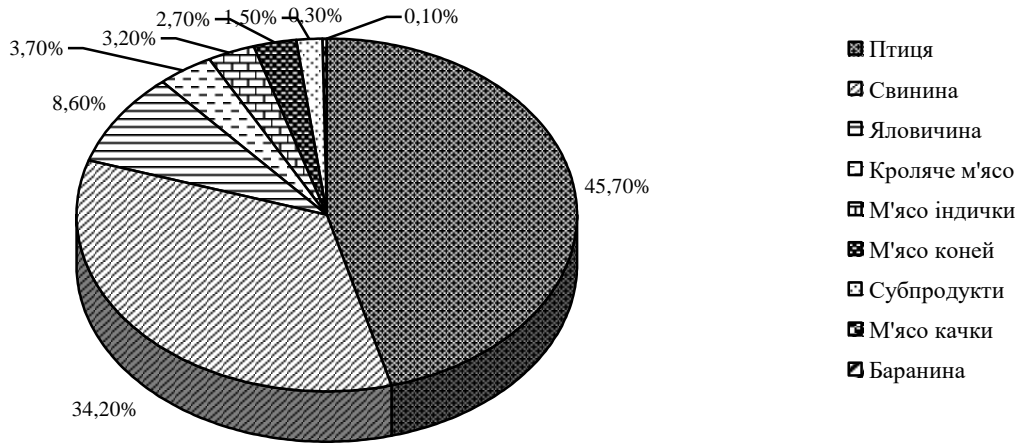

Рис. 5. Динаміка структури продажу м'яса в травні-липні 2022 року, в грошовому вираженні, %
Джерело: розроблено автором («Pro Consulting», 2023)

Згідно даних Державної служби статистики України, м'ясо та м'ясопродукти у 2022 році здорожчали на 18,8 %. У 2023 році у червні місяці зберіглося зростання цін на м'ясо та м'ясопродукти на 1,9 % проти травня. Головними причинами подорожчання є скорочення кількості підприємства, які займаються вирощуванням тварин та м'ясопереробкою та перебої з електроенергією.

проживають на території Дніпропетровської та Київської областей, що відповідно становить 65,6 та 60,6 кг на одну особу за рік (рис. 6). В Україні спостерігається невідповідність рівнів споживання м'яса та м'ясопродуктів їх раціональній нормі, що зумовлено занепадом деяких галузей тваринництва та низьким рівнем доходів населення країни.

Максимально досягнутий рівень споживання м'ясопродуктів характерний для українців які

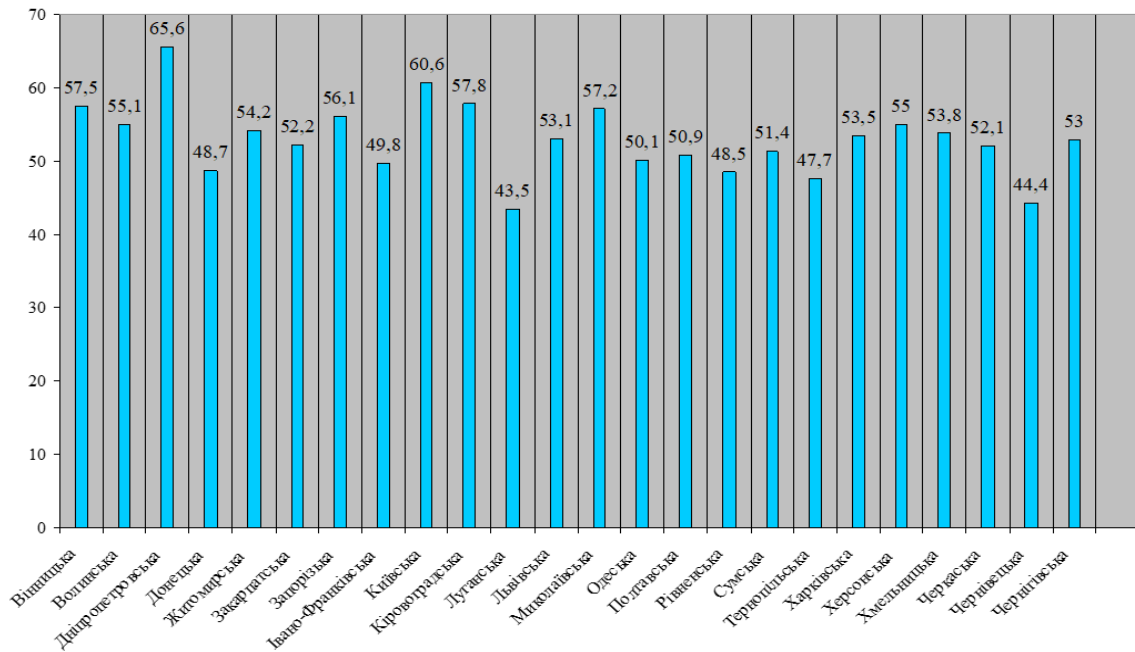

Рис. 6. Структура споживання м'яса та м'ясних продуктів по областях України (на одну особу за рік; кілограмів), 2020 р. Джерело: сформовано автором (Державна служба статистики України, 2023)

Сьогодні важко давати конкретні прогнози по ринку м'яса та м'ясних продуктів в Україні в зв'язку з поточними форс-мажорними обставинами, але після завершення війни економічні показники будуть залежати від платоспроможності населення і реалізації експортного потенціалу виробниками. Дорожчі види м'яса – яловичина, свинина заміщуються більш доступними – птиця. Птахівництво буде єдиним сектором, що розширить виробництво та споживання. Сталий розвиток займе значну роль на м'ясному ринку України як для виробників, так і для споживачів. Модернізація, інноваційні технології та зміни в методах ведення сільського господарства призведуть до ефективнішого та екологічно чистішого виробництва м'яса.

Висновки

В Україні домінує виробництво м'яса птиці. За останні роки наша країна перетворилась із імпортера цього виду м'яса в його експортера. Виробництво курятини має ряд переваг, серед яких найкоротший цикл заготівлі м'ясної сировини і найнижча ціна, тому упродовж останніх років стабільно зростає попит на цей вид м'яса як на внутрішньому, так і на світовому ринку.

Рівень життя населення впливає на ринок м'яса, як важливу складову продовольчого ринку України. До найважливіших продуктів харчування належать м'ясо та м'ясні продукти. Досліджено, що незважаючи на повномасштабне вторгнення росії в Україну, виробники нарощують обсяги м'ясної продукції попри занепад окремих галузей. Відбувається перебудова в структурі м'ясного ринку. Заклади ресторанного господарства розширюють асортимент страв із птиці. Збільшення обсягів споживання зумовлене зростанням попиту та низькою платоспроможністю населення як найбільш доступного виду м'яса. Проте зростання доходів громадян стане вагомим фактором збільшення споживання м'ясної продукції, що однозначно визначить потребу інтенсифікації розвитку галузі тваринництва. Перспективи дальших досліджень мають бути реалізовані в площині розвитку підприємств учасників ринку м'ясної продукції в Україні.

Література

1. Бергер А. Д. Сучасні тенденції розвитку м'ясопереробної галузі України / А. Д. Бергер // *Інтелект XXI*. – 2017. № 1. – С. 41-51.
2. В Україні прогнозують збільшення об'ємів виробництва м'яса птиці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/news/25464-v-ukravyni->

[prognozuyut-zbilshennya-obyemiv-virobnitstva-myasa-ptitsi](https://agropolit.com/news/25464-v-ukravyni-)

(дата звернення: 09.08.2023).

3. Громик О. М. Аналіз сучасного стану кавової індустрії в Україні / О. М. Громик // *Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації : наук. зб. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ: Вид. цент КНУКІМ. – 2022. Т. 5, № 2. – С. 250–266. <https://doi.org/10.31866/2616-7468.5.2.2022.270105>*
4. Громик О. М. Актуальні проблеми розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні / О. М. Громик, І. В. Ковальчук // *Рекреаційно-туристичний потенціал регіонів України : сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : матеріали II Всеукр. Наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Луцьк, 15–16 травня 2018 р.). – Луцьк : Терен. – 2018. С. 66–69.*
5. Громик О. М. Перспективи розвитку ресторанного господарства в Україні. Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу / О. М. Громик // *матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присвяч. 20 річчю ін-ту (м. Луцьк, 21–22 трав. 2020 р.). – Луцьк : Вежа-Друк. – 2020. – С. 225–227.*
6. Дослідження ринку м'ясних напівфабрикатів в Україні. 2023 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka-analiz-rynka-myasnyh-polufabrikatov-v-ukraine-2023-god> (дата звернення: 09.08.2023).
7. Ібатуллін М. І. Інституційне середовище продовольчого ринку: зарубіжний досвід і вітчизняне сьогодні. *Вісник аграрної науки / М. І. Ібатуллін // Вісник аграрної науки. – 2015. №10. – С. 64-68. <https://doi.org/10.31073/agroviznyk201510-14>*
8. Копицький Н. Г. Сучасний стан та тенденції ринку м'яса / Н. Г. Копицький, В. М. Волошин // *Економіка АПК. – 2020. № 6. С. 59. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202006059>*
9. Леськів І. Ю. Модель перспективного розвитку ринку м'яса / І. Ю. Леськів // *Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. Серія “Економічні науки”. – 2018. – Вип. 30. Ч. 3. – С. 39-43.*
10. М'ясна лавка: що відбувається з цінами на м'ясо та чого очікувати далі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/agro/cina-na-myaso-v-ukrajini-chi-chehati-na-zdorozhchamya-u-2023-roci-ichomu-12131712.html> (дата звернення: 09.08.2023).
11. Мамчур Л. В. Формування організаційно-економічного механізму збалансованого розвитку ринку м'яса та м'ясопродуктів / Л. В. Мамчур // *Економіка АПК. – 2017. №8. – С. 38-47.*
12. Маркіна І. А. Особливості функціонування та тенденції розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції в Україні / І. А. Маркіна, Є. Л. Большакова // *Український журнал прикладної економіки. – 2019. – Т. 4. № 4. – С. 119-128.*
13. Охріменко І. В. Наукові основи макроекономічного аналізу аграрного ринку / І. В. Охріменко, І. М. Паска // *Агросвіт. – 2015. №17. – С. 3-7.*
14. Тваринництво України. Офіційний сайт Державної служби статистики України. 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/05/zbtu2018.pdf (дата звернення: 09.08.2023).

References

1. Berger A. (2017). Current trends in Ukraine meat industry. *Intellekt KhKhI*, 1, 41-51.
2. V Ukraini prohnouziut zbilshennia obiemiv vyrobnytstva miasa ptytsi (2023) Retrieved from:

<https://agropolit.com/news/25464-v-ukrayini-prognozuuyt-zbilshennya-obyemiv-virobnitstva-myasa-ptitsi>

3. Hromyk, O. (2022). Current Tendencies Analysis of Coffee Industry in Ukraine. *Restaurant and Hotel Consulting. Innovations*, 5(2), 250–266. <https://doi.org/10.31866/2616-7468.5.2.2022.270105>

4. Hromyk O. M., Kovalchuk I. V. (2018) Aktualni problemy rozvytku hotelno-restorannoho biznesu v Ukraini. *Rekreatsiino-turystychnyi potentsial rehioniv Ukrainy : suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku : materialy II Vseukr. Nauk.-prakt. Internet-konferentsii (m. Lu tsk, 15–16 travnia 2018 r.)*. Lutsk : Teren, 66-69.

5. Hromyk O. M. (2020) Perspektyvy rozvytku restorannoho hospodarstva v Ukraini. *Aktualni problemy suchasnoi osvity ta nauky v konteksti yevrointegratsiinoho postupu: materialy VI Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf., prysviach. 20 richchiiu in-tu (m. Lutsk, 21–22 trav. 2020 r.)*. Lutsk : Vezha-Druk, 225-227.

6. Doslidzhennia rynku miasnykh napivfabrykativ v Ukraini (2023) Retrieved from <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-myasnyh-polufabrikatov-v-ukraine-2023-god>

7. Ibatullin M. (2015) Institutional medium of food market: foreign experience and domestic realities. *Bulletin of Agricultural Science*, 10, 64-68. <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk201510-14>

8. Kopytets N.H., Voloshyn V.M. (2020) Current state and development trends of the meat market. *Ekonomika APK*, 6, 59. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202006059>

9. Les'kiv I. Yu. (2018) Model of the meat market perspective development. *Scientific Bulletin of KSU. Series «Economic Sciences»*, 30 (3), 39-43.

10. Miasna lavka: shcho vidbuvaetsia z tsinamy na miaso ta choho ochikuvaty dali (2023) Retrieved from <https://www.unian.ua/economics/agro/cina-na-m-yaso-v->

ukrajini-chi-chehati-na-zdorozhchannya-u-2023-roci-i-chomu-12131712.html

11. Mamchur L. V. (2017) Formation of organizational and economic mechanism of balanced development of the meat and meat products market. *Ekonomika APK*, 8, 38.

12. Markina I. A., Bolshakova Ye. L. (2019) Osoblyvosti funktsionuvannia ta tendentsii rozvytku rynku miasa ta miasnoi produktsii v Ukraini. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky*, 4 (4), 119-128.

13. Okhrimenko I., Paska I. (2015) Scientific basis of macroeconomic analysis of the agricultural market. *Ahrosvit*, 17, 3-7.

14. Animal production of Ukraine. (2023) *State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/05/zb_tu2018.pdf

Рецензент: доктор економічних наук, професор О.М. Полінкевич, Луцький національний технічний університет, Україна.

Автор: ГРОМИК Оксана Миколаївна
кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Луцький національний технічний університет
E-mail - o.hromyk@lutsk-ntu.com.ua
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1316-8390>

Автор: СЕМЕНДА Ольга Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу
Уманський національний університет садівництва
E-mail - olga-semenda@ukr.net
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6690-645X>

MEAT CONSUMPTION IN UKRAINE: REALITIES AND PROBLEMS OF DEVELOPMENT

O. Hromyk¹, O. Semenda²

¹Lutsk National Technical University, Ukraine

²Uman National University of Horticulture, Ukraine

These studies analyzed the structure of meat production, outlined the share of sales of meat and meat products produced in Ukraine. The volume of meat export and import in time dynamics was studied in detail. It was established that the meat and meat products consumption fund fully meets the needs of the domestic market. Poultry production dominates in Ukraine. In recent years, our country has turned from an importer of this type of meat into an exporter. Chicken production has a number of competitive advantages compared to other types of meat, including the shortest raw meat procurement cycle and the lowest price. As a result, in recent years, the demand for this type of meat has been steadily growing both on the domestic and global markets. In general, the positive dynamics of poultry meat production in Ukraine indicates prospects for further expansion of its export. The volume of poultry meat exports increased to 459,000 tons. The poultry industry of Ukraine suffered significant losses due to the war and active hostilities, but at the same time, exporters managed to maintain the indicators of foreign sales at a typical level.

The standard of living of the population affects the meat market, as an important component of the food market of Ukraine. The most important food products include meat and meat products. It has been studied that despite the full-scale invasion of Russia into Ukraine, producers are increasing the volume of meat products despite the decline of certain industries. The structure of the meat market is undergoing restructuring. Restaurants are expanding their range of poultry dishes. The increase in consumption is due to the growth of demand and the low solvency of the population, as the most available type of meat. However, the growth of citizens' incomes will be a significant factor in increasing the consumption of meat products, which will clearly determine the need to intensify the development of the livestock industry. Prospects for further research should be implemented in the field of development of enterprises participating in the meat products market in Ukraine.

Keywords: restaurant establishments, service sector, consumption of meat and meat products, export, import.